

Naročnina listu: --
Celo leto . . . K 10—
Pol leta . . . 5—
Četrť leta . . . 250
Mesečno . . . 1—
Dunaj Avstrije: ----
Celo leto . . . 15—
Posamezne številke
-- 10 vinarjev. --

STRAŽA

Inserati ali oznanila
se računajo po 12 vln.
od 6 redne petitvrste: pri
večkratnih oznanilih veliki
popust.
„Straža“ izhaja v pon-
deljek in petek popoldne.
Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo: Maribor
Koroška ulica. 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11.—12. ure dopoldne.

Braševo zopet naše.

Tudi Oderkellen naš. — Rumuni se umikajo na celi sedmograški fronti. — Na Krasu zopet silno artilerijsko obstreljevanje. — Ofenzivni sunki na Tirolskem odbiti. — Na ruskem bojišču nič posebnega. — Nemški podmorski čoln v Ameriki.

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 8. oktobra.

Uradno se razglša:

Rumunsko bojišče.

Avstro-ogrške in nemške čete so včeraj zvečer vdrle v Braševo (Kronstadt).

Druge kolone so zavzele dolino reke Alute vzhodno od gorovja Geisterwald.

Ogrski huzarji-črnovojniki so zasedli Szekely-Udvahely (Oderkellen).

Tudi v Jurjevskem gorovju se sovražnik umika pred avstro-ogrskimi četami generala pl. Arz.

Rusko bojišče.

Nobenih posebnih dogodkov.

Italijansko bojišče.

Hudo obstreljevanje naših postojank na Kraški gorski planoti se je vnovič pričelo. Obstreljevanje je s polno silo trajalo včeraj celi dan.

Južno od Nove vasi je opoldne poskušala sovražna infanterija prodirati v skupinah: naš artilerijski ogenj jo je vrgel nazaj.

Na fronti doline Fleims se je nahajal zlasti odsek Gardinal-Coldose v trajnem sovražnem ognju. Močan ponočni napad proti tem višinam je bil krvavo odbit.

Balkansko bojišče.

Položaj je nespremenjen.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, podmaršal.

Najnovejše nemško uradno poročilo.

Berolin, 8. oktobra.

Francosko bojišče.

Skupina prestolonaslednika Ruperta: Nov angleško-francoski poizkus med Ancero in Sommo, predreti nemško črto, se je izjalovil. Trajni razvoj sovražnega artilerijskega ognja v zadnjih dneh nam to potrjuje. V žilavi vstrajnosti in težkem boju je armada generala pl. Belova ogromni sunek — mnogo krat v ročnem metežu ali s protinapadom — v celoti odbila. Sovražnik je vdril v vas Le Sars in v dele naših postojank severovzhodno od kraja Lesboeuf, kakor tudi med krajem Morval in gozdom St. Pierre Vaast.

Južno od reke Somme so se francoski napadalni poizkusi na obeh straneh kraja Vermandovillers pred nemškimi črtami v zatvornem ognju udušili.

Rusko bojišče.

Nobenih posebnih dogodkov.

Sedmograško bojišče.

Rumuni se na celi vzhodni fronti umikajo. Zavezniške čete so si izsilile izhod iz Geistergozda v dolino reke Alute in v pokrajno Burcevi; v svežem prodiranju so vrgle sovražnika dalje nazaj. Mesto Braševo je zavzeto.

Balkansko bojišče.

Skupina maršala Mackensena: Na fronti nobenih dogodkov. Naši zrakoplovni oddelki so napadli z bombami železniške naprave severozahodno od Bukarešte.

Macedonsko bojišče.

Na mnogih mestih med jezerom Prespa in Vardarjem živahni artilerijski boji. Na obeh straneh železnice Bitolj-Florina so bili posamezni sovražni sunki odbiti.

Nov četverosporazumov ultimatum Grčiji.

Iz Aten se poroča:

Dne 5. oktobra je izročil četverosporazum grški vladi nov ultimatum, v katerem zahteva, da grška vlada ustavi zbiranje četverosporazumov sovražnih rezervistov. Da se grški kralj ukloni novi četverosporazumovi zahtevi, je izkreal čete v vseh grških pristaniščih.

Grčija mobilizira.

Iz Aten se poroča:

Kralj Konstantin je izdal povelje, ki določa, da so vpoklicani pod orožje letniki 1877 do 1883, oproščenci, ki so od vojaške komisije bili spoznani za sposobne in so rojeni v letih 1879—1883, vsi, ki so postali grški državljani iz letnikov 1877—1894, nadalje mornariški delavci letnikov 1877—1878 ter končno vsi tisti, rojeni v letih 1877 do 1895, ki niso opravljali vojaške službe ali so pa služili manj kakor 3 mesece. Vsi ti vpoklicani letniki bodo uvrščeni v 1. in 2. armadni zbor.

Nemški P-čoln v Ameriki.

Uradno se poroča:

Podmorski čoln št. 53 je iz Wilhelmshavena dopel v Newport. Potreboval je za vožnjo čez Ocean 17 dni. Amerikanski podmorski čoln št. 3 ga je spremljal v pristanišče. Po dveh urah se je nemški podmorski čoln zopet odpeljal iz pristanišča, ne da bi kurivo ali drugo gradivo vzel na krov.

Angleško uradno poročilo pravi, da je nemški podmorski čoln prinesel seboj važna pisma za nemškega poslanika v Ameriki, grofa Bernstorffa. Čoln je imel dva topa in 8 torpednih cevi.

Nemško vojno posojilo.

Za peto vojno posojilo se je podpisalo 10 in pol milijard mark. Pri prejšnjih 4 posojilih se je podpisalo vsega skupaj 36 in pol milijard.

Katoliški škof za kmeta.

Dr. Avgust Fischer-Colbrie, škof v Košicah na Ogrskem, ki je znan kot odločen agrarec, je duhovščini svoje škofije poslal okrožnico, v kateri jo spodbuja h gospodarski akciji in hkrati označuje, kakšno vlogo naj v tej akciji ima duhovščina. Iz dotične okrožnice bodi sledeče omenjeno:

Nameravana in deloma že tudi izvršena zvišanja davkov zasledujejo namen, da se po možnosti krijejo vojni stroški ter obresti od vojnih posojil. Da bi se pa naše ljudstvo ne bi zgrudilo pod novimi davčnimi bremenji, moramo stremeti za tem, da zvišamo

gospodarske dodhodke našega ljudstva ter da naše ljudstvo gospodarsko podpremo. Na kak način bi se to moglo izvršiti, o tem naj duhovščina na podlagi svojih izkušenj premišljuje ter o tem naj na okrožnih jesenskih konferencah stavi predloge. Duhovščina je voditeljica ljudstva, ona pozna njegove potrebe, pa tudi njegove zmožnosti. Večinoma ima tudi vsak duhovnik svoje lastno gospodarstvo, on pozna zemljo in se ne uda sanjarjenju in varanju.

Nadalje piše škof, da mu je znano, da sedanja doba ni primerna za gospodarske reforme, toda za pripravo za nje je vselej čas primeren. V splošno orijentacijo pripominja škof, da bi se moralo v prvi vrsti gledati na to, da bi njiva več obrabljala, dalje bi se moralo gledati na živinorejo, na postranske pango gospodarstva, kakor na čebelorejo, na rejo sviloprepjk, na perutninarstvo itd. Kako bi bilo, ako bi ljudstvo ječmen in krompir, ki se ga porabi za kuhanje žganja, raje uporabljalo za krmljenje domačih živali? Končno bi se tudi moralo razširiti zadružništvo na način, da bi od tega tudi ljudstvo imelo kaj več haske. To bi pač bile točke, o katerih bi poleg duhovniških zadev škof rad razpravljal s svojo duhovščino, da tako pomaga najti pota, da se po možnosti olajša težek položaj kmetijskega ljudstva.

Naloga katoličanov v bližnji bodočnosti.

„Cerkvena priročnica za katoliško Nemčijo“ — (Kirchliches Handbuch für das katholische Deutschland) —, ki jo izdaje jezuit A. Krose, razpravlja v 5 zvezku, ki je ravno kar izšel, o nalogi, katero imajo cerkve in katoličani izvršiti v sedanjosti in v bližnji bodočnosti. Glavne točke tega delovnega programa so: Pred vsem obnova prave katoliške mednarodnosti, naloga, ki jo vatikanski list „Osservatore Romano“ zoper gotove narodno-politične izgrede in separatistične nakane določa s temi besedami:

„Ko bo končana svetovna vojska, se bo moral vršiti povratek h krščanski mednarodnosti, da se zopet zgradi v moralnem in fizičnem svetu to, kar je porušila vojska.“ Črte-smernice za rešitev te naloge so označene v okrožnicah papeža Benedikta XV. Pokazati se bo moralo, kje je doma prava ljubezen do cerkve in papeža, „pravo mišljenje in čutenje s cerkvijo“, mišljenje in čutenje, ki je prav lahko združljivo z narodnim mišljenjem in udanostjo in ki določevalno upliva na življenje. Kot neposredno nalogo v sedanjosti je treba določiti: Boj zoper vse nedostatke in kriva stremjenja, ki ogrožajo „žetev na polju krvi.“ Sem spada boj zoper nenravnost v vseh ostudnih in ljudstvu kvarljivih pojavih, nadalje boj zoper zanemarjanje mladine, ki je vselej spremljevalka in posledica vojske, boj zoper nedostojnost ženskega spola, ki se je poleg velikih činov tihega junštva in blagonosnega izvrševanja ljubezni do bližnjega vgnezdila žalibog v deleu žensstva; nadalje tudi boj zoper ostudnega duha oderuštva in sebičnosti; boj zoper lahkomišno stremljenje po uživanju in zoper umazano koristolovstvo, kojih kvarljivi izrastki se očitno pojavljajo v vseh stanovih in v vseh krogih; končno boj zoper malodušnost in nezačudljivost, ki je vsled dolgo trajajoče vojske in gospodarskih težkoč kot strupena rosa legla na sveže klijajoče vojno setev.

Letošnja trgateg in razvoj vinskih cen.

(Izviren dopis iz Slovenskih gor.)

Ze čriček prepeva,
Ne more več spat,
V trgateg veleva,
Spet pojdemo brat.

Kako veselo se je razlegala ta narodna pesem prejšnja leta po naših vinorodnih Slovenskih gorah! Srečni časi so bili to. In še srečnejše so se takrat čutili ljudje v lepih slovenskih krajih. Pokanje topičev je odmevalo od hriba do hriba, glas veselo pevajočih trgačev pa se je razlegal tje čez hrib in plan. In danes? Ne pokanje topičev, ne glas veselih narodnih pesmi ne razglasa najveselejših dni slovenskega vinogradnika: dni trgatve. Pretekli teden je bila trgateg povečini končana. Le gosposki vinogradi so še tupatam neobrani.

Kaka je letošnja letina.

V krajih, kjer ne raste vino, so gotovo radovedni, kaka je bila letošnja trgateg na Slovenskem Štajerskem. Splošno srednja. Vina bo v primeri z drugimi leti manj, glede kakovosti pa letošnji mošt prekaša lanskega. V kolikor je mogel naš dopisnik, ki je pretekli teden spadal med tiste srečne ljudi, ki so bili na trgatvi, poizvedeti, je imel letošnji vinski mošt sledeče množine sladkorja: V ljutomerskih, ormoških, pekerskih, kamniških in najboljših slovenjehorških legah 17–19% (traminec, burgundec, rulanec in slične žlahtne vrste izjemoma tudi 20%), v srednjih legah 15–17% in v slabih legah 13–15%, (izredno slabo grozdje in izabela 12–13%). Kisline ima letošnji mošt manj kot lanski; lahko rečemo, bo letošnje vino lanskega dokaj prekašalo.

Zanimivo je, kako so se letos skazale posamezne vrste trt.

Najboljše je letos brezdvomno uspel rizling. Dočim je druga leta, n. pr. leta 1914 in 1915 zelo trpel vsled plesnobe in grozdne peronospore, je bil letos med vsemi trtnimi vrstami najbolj zdrav in najbolj bogato obložen. Tudi dozorel je izborno.

Silvanec je tudi dober, le gniloba in oidium sta ga ponekod, posebno v peščenih legah, močno zdelala. Kjer pa je grozdje zdravo, bo dal izborno kapljico.

Posip (moslovina) je skoro med vsemi vrstami grozdja letos najslabši. Oidium in grozdna peronospora sta mu uničila v vseh legah grozdje od 50 do 90%.

Žlahtnina je uspela srednje dobro. Več je trpela na raznih boleznih, posebno na grozdni peronospori bela in muskatna žlahtnina, dočim se je rdeča žlahtnina dobro držala. Grozdja pa je žlahtnina letos razmeroma malo nastavila.

Traminec, rulanec, veltlinec in enake vrste so nastavile mnogo manj grozdja, kakor rizling. Druge vrste trt, n. pr. muskat, renski rizling itd., so bile zelo slabe. Muskat je bil uničen po raznih boleznih do 90%.

Letos se zopet vidi, kako dobro je, če vinogradnik v svojem vinogradu ne nasadi samo ene ali dve vrsti, ampak vsaj štiri do pet. Eno leto obrodi ta, drugo leto pa druga vrsta. Letošnji izborni us-

peh z rizlingom nas tudi ne sme premotiti, da bi odsej sadili le to vrsto. V manj toplih letih bode zopet žlahtnina in silvanec boljše uspel.

Soditi po uspehih v posameznih krajih, bo letos vina gotovo vsaj za eno četrtno manj, kot lansko leto. Ker so stare vinske zaloge malodane popolnoma izčrpane, bo bodoči razvoj cen, posebno v poletni dobi 1917, sigurno za vinogradnike prav ugoden.

Vinska kupčija.

Včeraj (dne 5. oktobra) sem vprašal starega slovenskega vinogradnika iz Svečine: „Vi očka, po čem pa Vi letos vinski mošt prodajate? Ali ste kaj zadovoljni s cenami?“ — „Ej, tako, tako! Pet polovnjakov mošta sem prodal po 80 krajcarjev (1 K 60). A kaj mi to pomaga, ko pa moram drugo, kar rabim, desetkrat dražje plačati kot pred nekaterimi leti. Poprejšnja leta, ko sem prodajal vino po 40 vinarjev 1 liter, mi je več ostalo kot sedaj. Pravi dobiček od našega vina imajo gotovi vinski trgovci. Pomislite le: Lanski vinski mošt sem prodal vinotrzcu po 80 vin. liter, vinotrзец ga pa prodaja sedaj po 2 K do 2 K 40 v.“ Res je tako!

Kar se tiče vinske cene, sem izvedel, da je merodajna gornja cena ne samo v neposredni mariborski okolici, ampak tudi po Slovenskih gorah: v Jarenini, Št. Jakobu, Svečini, Sv. Kungoti. Enako je baje tudi v Ormoških in Ljutomerskih gorah in v okolici Radgone. Kako je v Halozah, na Bizeljskem, v Konjicah in drugod, nisem mogel izvedeti.

Vinotrzci v Cmureku so skušali nakupovati vino po 10 vinarjev za stopinjo sladkorja, tako da bi mošt, ki tehta 16%, stal 1 K 60 v. A le malokateri vinogradnik je tako prodal, ampak letos se vino trži povečini vse le počez, kar je tudi bolj ugodno, ker so moštne tehtnice zelo raznolike in se mošt že čez nekaj dni po prešljanju navadno močno „stere“, to je: izgubi svojo prvotno slajo.

Iz zanesljivega vira vem, da so letos nekateri veletržci z vinom dobili okrog 10 vagonov sladkorja za „zboljšanje“ vinskega mošta, 9 vagonov sladkorja pa je šlo v druge kraje. Vinogradniki, ki bi tudi bili sladkor za sladkanje „podberine“ in slabjših vrst ter za napravo domače pijače (petijota), pa so dobili ali nič, ali pa le malenkostne množine. Po našem mnenju to ni prav. Naj bi se skušalo pomagati pred vsem do naprednega kletarstva vinogradnikom samim, a ne samo vinotrzcem. Trgovina z vinom ne se zadnja leta gotovim ljudem tisočake. Naj bi se skušali naši ljudje v tem oziru vsaj nekoliko osamosvojiti. Vinogradnike, ki so prosili za sladkor, a se jim je prošnja odbila, prosimo, da nam naznanijo, zakaj se jim ni dalo sladkorja.

—t.

Rumunsko bojišče.

Proti Rumunom zmagujemo. Na črti od Oršove do Brašovega so vrgli naši Rumuni daleč nazaj na obmejno gorovje. Dne 7. oktobra so naše čete v korakale v mesto Brašovo (Kronstadt) in Szekely-Udvarhely (Oderkellen). Cel jugovzhodni kos Sedmograške od Vulkanskega gorovja do Brašovega je o-

čiščen sovražnika. Tudi v Jurjevškem gorovju (na našem levem krilu) se sovražnik umika.

V Dobruči so Rumuni in Rusi dne 5. oktobra napadali naše postojanke na črti Karabaču—Amdača—Derveli. Zadnje dni nič novega. Rumunski prehod čez Donavo pri Rahovem se je ponesrečil.

Druga rumunska armada tudi tepena.

Po porazu prve rumunske armade pri Sibinju in prelazu Červena veža se je levo krilo druge rumunske armade pred našimi in nemškimi četami v dolini reke Alute preko mesta Fogaraš umaknilo za dolino reke Sinka, ki se steka v Aluto, ter je zavzelo utrjene postojanke na zahodnih obronkih Geisterwalda, ki zapira pot proti Braševu. Naše čete so te rumunske oddelke napadle ter premagale ter jim odvzele 28 poljskih topov, 2 težka topova in 13 infanterijskih topov, zajele pa so 2 častnika in 220 vojakov. Središče druge rumunske armade, ki je držalo črto Fogaraš—Keresdur, je bilo v bitkah pri Repsu in Krihalmi tepeno in vrženo nazaj preko Alute in Homoronda, ki se južnovzhodno od Repsa steka v Aluto, ter je izgubilo 2 častnika in 202 moža kot vjetnike. Desno krilo je stalo zahodno od Parajda ter je držalo cesto Magyaroš—Parajd; bilo je napadeno in tepeno. Tudi v jurjevem gorovju so Rumuni bili poraženi. Pri Libanfalvi, severno-vzhodno od mesta Maroš-Vasarhely, ob pritoku reke Maroš, so namreč avstrijsko-nemške čete dne 5. oktobra vnovič porazile Rumune, zavzele kraj Libanfalvo, odbile vse rumunske napade dalje proti jugu pri Boeckeskopfu ter so ob obeh straneh ceste Magyaroš—Parajd zavzele postojanko, katero so izgubile v boju dne 3. oktobra. Sovražnik se umika proti vzhodu. Vjetih je nad 200 Rumunov.

Nov rumunski vrhovni poveljnik.

V kratkem času, odkar je Rumunija posegla v svetovno vojsko, je že imela dva vrhovna armadna poveljnika. Sedaj poročajo iz Pariza, da je rumunski kralj imenoval generala Bazile Zottu za vrhovnega poveljnika vseh rumunskih armad.

Bukarešta — veliko pogorišče.

Berolinski list „Tägliche Rundschau“ piše: Ne preteče noči, da bi avstrijska letala ne priplula nad Bukarešto in metala bombe na mesto. Bukarešta gorí na vseh koncih in krajih. Celi mestni deli so eno samo veliko pogorišče.

Rusko bojišče.

Med Narajovko in Zloto Lipo in južnovzhodno od mesta Brzezani so pričeli Rusi dne 5. oktobra napadati zopet z veliko silo. Na tem prostoru bi sovražnik rad prebil našo fronto. Vsi tožadveni poizkusi so se mu ponesrečili. Tudi na črti med železnicama iz Brodyja in Zborova v Lvov so se boji oživel. V Voliniji in v Karpatih večinoma mir.

LISTEK

Cerkvenopevski preporod.

Dovolite, g. urednik, k zgoraj označenem predmetu tudi podpisavemu kratko besedico. Dotaknil bi se rad zlasti vprašanja, kako uvesti zopet občno cerkveno petje in katere mašne pesmi bi bile primerne za ljudsko, t. j. splošno cerkveno petje. Kar se tiče prvega vprašanja, glede načina, kako uvesti to petje v cerkev, bi bila po mojem mnenju stvar taka-le: V vsakem kraju se nahaja več ali manj starejših, za petje vnetih ljudi, ki hranijo v spominu še marsikatero starinsko nabožno pesem. Saj je bilo pred kakimi 30 leti, t. j. pred uvedbo cecilijanskega petja, zlasti na Štajerskem splošno ljudsko petje v cerkvi v navadi. Teh starih ljudi se naj organist oklene in naj zapisuje primerne pesmi. Besedilo teh pesem se nahaja zvečine v Hergovem „Vencu“, glede melodije pa naj razsodi organist sam, je-li glede na značaj vredna in sposobna, da se uvede v cerkev. Okroglih in trivialnih kajpada ni uvajati v hišo božjo. Na to naj vadi organist dotično pesem z nekaterimi mlajšimi pevskimi, oziroma pevci, in prihodnjo nedeljo naj zazveni nanovo priučena stara pesem na koru iz ust organistovih, spremljana z orglami, njegovimi pevci, stoječi spodaj v ladji cerkve, jo naj poprimejo in uverjen naj bode, da se pridruži temu „ljudskopevskemu zboru“ vedno večje število pevajočih vernikov. Saj je splošno ljudsko petje vseh župljanov — starih in mladih — v cerkvi nekaj ideal cerkvenega petja na deželi, ki (da govorim z besedami določbe lav. sinode 1883) „prav posebno blaži srca ter v obilni meri zbuja čustva vere, ljubezni in kesa, če se po božni glasovi domala vseh zbranih kakor iz enega

grla in srca vzdigujejo kvišku k sedežu milosti in božjega usmiljenja.“

Kar se tiče drugega vprašanja, katere pesmi se naj pojo, bi bil odgovor: Take pesmi se naj pojo, ki se strinjajo, kakor že zgoraj omenjeno, v vsakem oziru, t. j. glede na besedilo in napev, z vzvišenim namenom svete glasbe. O tem bo razsojala, kakor do sedaj, cerkvena oblast, ki podeli zbirkam običajni: „Imprimatur.“ Do sedaj imamo Slovenci za ljudskocerkveno petje le-te pesemske zbirke: 1. F. S. Spindler, Ljudska pesmarica, 2. Dr. J. Somrek „Kvišku srca!“ in 3. „Nabožne ljudske pesmi“ I. in II., ki jih je izdal pisec teh vrstic. Glede starih ali kakor jih nazivljemo Slomšekovih blagoslovnih pesmi, ki jih imam v rokopisu že za tisk pripravljene, govorim na drugem mestu današnje „Stražine“ številke, v „Književnem naznanilu.“ Končno še omenim, da more v povzdigo narodnega cerkvenega petja tudi ljudska šola mnogo storiti, ako se drži natanko predpisov glede gojitve nabožne pesmi. Za gojitev petja v šoli namreč ni predpisana samo posvetna, marveč tudi nabožna pesem. Potem šole, oziroma mladine, se zanese lepa nabožna pesem potem tudi v cerkev, ako si gresta učitelj in organist v tem oziru na roko.

Se nekaj! Da podpisanca in drugih ljubiteljev obnove cerkvenega petja nikdo krivo ne razume, bodi na tem mestu povedano, da nismo proti umetnemu petju v cerkvi, nikakor ne. Naj le zvane dobro izveščani zbori v hiši božji, kjer najde primerno izšolan pevovodja zadostno število glasov — toda naše verno ljudstvo, zlasti na deželi, se oklepa gesla: „Prepevaj Gospodu vsa zemlja!“ Zato je neovrgljiva resnica, da je bodočnost cerkvene glasbe pri nas v prav ozki zvezi z narodnim duhom.

Anton Kosi, Središče.

* Glej: „Mat. Štrkl, obrednik za organiste, stran 139.

Smotrnost v rastlinstvu.

Prof. Fr. Pengov.

(Dalje.)

Kot gotovo lahko smatramo, da tvori temelj sporazumevanju med protoplasti, kakor tudi prehranjevanju, rasti in členkovanju rastlinskemu, ki so posledica omenjenega sporazuma gibanje najmanjših delcev v protoplazmi, atomov, privlačnost in odbijanje, nihanje in premikanje atomov in iz njih obstoječih molekulov, vsa ta gibanja pa da so rezultat sil, pred vsem težnosti, svetlobe in toplote. A skušnija uči, da povzročata težnost in svetloba, četudi učinkujeta pod enakimi pogoji na živo protoplazmo, vendarle različne učinke; tako se godi n. pr. pri korenem vratu rastlin. Rast se vrši tukaj v dveh diametralno nasprotnih smereh in dočim hrepeni deblo navzgor proti solncu, se pogreza korenina v zemljo proti čremu Hađu. Iz samega zakona gravitacije, ki obvladuje vso (tudi organsko) snov, teženja korenine po središču zemlje ne moreš razločiti, ker se vendar deblo, ki se vobče tudi klanja temu zakonu, do neke meje ustavlja mehaničnemu uplivu gravitacije. Tukaj se že kažejo prvi sledovi neke višje svobode, po kateri dviga človek svoje roke kvišku in hifi orel kljub teži svojega telesa nasproti zlatemu solncu, dočim sledi anorganska tvar ali tudi mrtvo organsko telo vedno in povsod le težnosti brez najmanjše reakcije proti njej. Iz tega izprevidiš, da delujejo sile pač, toda tudi samo izpodbujajoče, ne pa s silo in nujno. Malo in dosti pa niso samo vnianje, naravne sile oni činitelji, ki določujejo obliko. Značilno za delovanje težnosti in svetlobe je tudi to, da se pokažejo očitna gibanja mnogokrat na takih delih rastline, ki so primeroma daleč proč od onega dela, ki je bil neposredno prizadet. Tega si ne moremo tolmačiti drugače, kakor da se prevaja dojem, ki

Ruski navali v Voliniji.

Pri zadnji ruski ofenzivi v Voliniji je bila artilerijska priprava Rusov popolnoma drugačna, kakor v poprejšnjih ruskih ofenzivah in je tudi dalje časa trajala, kakor vse poprejšnje ruske ofenzive. Na avstrijsko-nemške čete so Rusi izstrelili 1½ milijona granat. Tudi ni bil ogenj ruskih topov strogo določen na posamezne dele naših postojank, ampak je bil enakomerno namerjen na celo našo fronto. Ta ruski artilerijski ogenj so podpirali močni oddelki metalcev min. Pekel ob Sommi menda ne more biti hujši, kakor je bil zadnji ruski artilerijski ogenj v Voliniji.

Italijansko bojišče.

Italijani so pričeli na Krasu in na vzhodnem delu južne Tirolske z novimi srditimi napadi. Vojni poročevalci pravijo, da je to pričetek osme italijanske ofenzive. Francija je poslala v Italijo veliko število novih velikanskih topov, iz česar se sklepa, da bo italijanski artilerijski ogenj na naše postojanke na Goriškem tokrat posebno hud.

Trst mora pasti.

Iz Curiha se poroča:

Veliko italijanskih listov očita Cadorni, da se je za zadnjo ofenzivo, ki ni prinesla Italiji nobenih uspehov, veliko premalo pripravil. V odločilnem trenutku je baje odrekla artilerija, ker ji je zmanjkalo municije. Kaj sličnega se ne sme več pripetiti. Za prihodnjo ofenzivo se naj bolj skrbno pripravi in še naj zlasti artileriji posveti vso svojo pozornost, — kajti geslo italijanske armade naj bo: Tokrat mora Trst pasti!

Novi italijanski topovi.

Na Kraški visoki planoti se vrši ogromna artilerijska bitka. Novi dalekosežni topovi že dalje časa ojačujejo težko italijansko artilerijo. Ti topovi so narejeni na francoskem. Italijanska artilerija je bila že doslej silno močna, novi topovi pa so že prej v kraški bitki, v kateri je italijanska poraba municije znašala poldrugi milijon streliv, omogočili sovražniku, da je izpremenil svoj način obstreljevanja. Doslej je razdelil ogenj iz svojih težkih kalibrov v bobnajočem ognju na postojanke same in v trenutku, ko je infanterija začela napadati, na one kraje in pota za postojankami, kjer je slutil zbrane ali korakajoče rezerve. V kraški bitki ta dvojni ogenj ni bil več ostro ločen, marveč bobnajoči ogenj je bil preložen počasi nazaj, nad postojankami samimi se je izpremenil v ogenj metalcev min. Predno pa sta delovala bobnajoči ogenj in metalci min, so že začeli streljati tudi najnovejši najtežji topovi sovražnika in sicer so streljali kolikor mogoče globoko v prostor za fronto. Hoteli so namreč zadeti bivališča naših poveljstev, da jih tako osamijo od čet in onemogočijo vodstvo bitke. Čeprav se je sovražni artileriji včasih posrečilo, da je pretrgala telefonske in brzoglasne napeljave, vendar ni mogla zredčiti zvez med vodstvom in najsprejnejšo črto, zakaj mislilo se je tudi na take slučaje in se ukrenilo vse potrebno proti italijanskim nameram.

Italija še potrebuje ¼ milijona mož.

Italijanska vlada je odredila po vsej Italiji zopet naknadna prebiranja letnikov 1876 do 1881. List

je bil povod gibanju skozi protoplazmatične nitke od atoma do atoma, od jedra do jedra. Največja naravna zastavica pa je, da se vrši to atomistično in molekularno gibanje v isti rastlini vselej prilagodeno danim potrebam, tako da prevzame in izvrši izmed sosednjih protoplastov rastlinske zadrage vsak ravno ono opravilo, ki celokupnosti največ koristi in da napravi celotni efekt dela vtis enotnega vodstva, vtis smotrnega delovanja po nekem natančnem načrtu. Ta smotrnost nas vodi z nujnostjo do duha, ki misli, računa, kombinira, izključuje pa vsako možnost samo golega slučajja. Ako priznaš smotrnost — in kje najdeš odkritosrčnega naravoslovca, ki bi resno tajil smotrnost v notranjem ustroju rastline! — potem moraš nehoti priznati tudi duhovni temeljni vzrok njegov in le najhujša nedoslednost in slepota se more temu upirati. Če iščeš tega duha v materiji (snovi) sami in ga ž njo istovetiš, kakor delajo materijalisti, je ravno tako logično, kakor če iščeš urarja v uri sami. Kdor tako ravna, tají evidentna (očividna) dejstva brez vsakega pametnega vzroka. Človek, ki tako ravna, je znanstven monstrum (spakeč) in se prostovoljno upira očitni resnici. Kdor ne priznava netvarnega principa, ki deluje v materiji, nad tistim se maščuje logika s tem, da ga tira v — najhujše praznoverstvo, ki si ga moreš misliti: verovati mora, da ustvarja nezavedna materialna sila bitja, iz katerih jasno odseva smoterni načrt!

(Dalje prih.)

„Tribuna“ piše, da potrebuje Italija še ¼ milijona mož.

Macedonsko bojišče.

Na macedonskem bojišču so napravile četverosporazumove čete dne 6. oktobra več močnih sunkov zahodno od železnice Bitolj-Florina, ki so pa bili odbiti. Med jezerom Prespa in reko Varđar hudi artilerijski boji. Angleško vojno brodovje je dne 6. oktobra obstreljevalo bolgarsko obrežno mesto Dede-agač v Egejskem morju.

Italijani zasedli Ergeri in Delvinon.

Iz Aten se poroča, da je oddelek italijanskih čet zasedel Ergeri (Argyrokaastro). Zopet drug italijanski oddelek so pa izkrcali angleške ladje pri S. Quaranta ter je isti zasedel Delvinon. V obeh slučajih so se grške čete iz teh krajev takoj prostovoljno umaknile.

Ruske čete v bojih pri Florini.

List „Temps“ poroča, da so se bojevi pri Florini udeležile v prav odlični meri tudi ruske čete.

Grčija.

Grško ministrstvo Kalogeropoulos je, kot smo že poročali, odstopilo. Kralju Konstantinu se še vedno ni posrečilo sestaviti novega ministrstva. Vsi vplivnejši grški državniki, kot Demitrikopoulos, Diamandis in Venizelosov pristaš Tatsos so odklonili sestavo novega ministrstva. Kralj bo baje ponudil sestavo novega ministrstva 80letnemu generalu Vassosu. Poročila iz Aten pravijo, da se je kralj pogajal tudi z Venizelosom glede sestave ministrstva, a Venizelos je pa odklonil vse tozadevne ponudbe. Kot sedež nove vlade od Grčije odpadlega ozemlja je Venizelos proglasil otok Samos. Četverosporazum je izročil Grčiji nov ultimatum, v katerem zahteva, da kralj prepove zbiranje četverosporazumu sovražnih rezervistov. Da podpre to zahtevo s silo, je zasedel vsa grška pristanišča in izkrcal čete. Zmede v Grčiji so dosegle vrhunec.

Grčija v denarnih stiskah.

Iz Aten se poroča: Velike težave dela grški vladi finančni položaj. Vlada ne more dobiti potrebnega denarja, s katerim bi krila stroške uprave. V septembru so znašali izdatki 80.000 funtov, v državnih blagajnah pa se je nahajalo komaj 20.000 funtov. — Zadnji dogodki so državne prejemke še bolj omejili.

Kralj Konstantin se pogaja z Venizelosom.

Iz Londona se poroča:

Nek dopisnik javlja iz Kaneje, da je bil Venizelos od osebnosti, ki je nastopala kot pooblaščenec kralja Konstantina, vprašan, ali bi bil pripravljen, prevzeti predsedništvo novega kabineta, ki bi napovedal Bolgarom vojno, drugič ali bi se zadovoljil s tem, da bi bila njegova stranka v takem kabinetu zastopana z 1 ali 2 članoma in tretjič, ali bi tak kabinet tudi potem podpiral, če bi v njem ne bil niti sam niti kak član njegove stranke. Venizelos je odgovoril, da je pripravljen brezpogojno podpirati ministrstvo, ki bi hotelo Bolgarom napovedati vojno.

Dopisnik nadaljuje: Kakor stojijo sedaj stvari na Grškem, je mogoče grški narod zediniti le tedaj, če se kralj in Venizelos popolnoma pobotata. Mero-dajni Venizelosisti ne verjamejo, da pomeni nov korak atenske vlade obrat k boljšemu. Dopisnik je vprašal Venizelosa, kako sodi on. Venizelos je odgovoril: Ako ima kralj resno voljo, naj to pokaže s tem, da odredi takojšnjo mobilizacijo. Kadar se bo to zgodilo, potem je čas poklicati Venizelosa ter mu naročiti, da sestavi nov kabinet.

V Grčiji proglašeno obsedno stanje.

Listu „Itale“ se poroča iz Aten, da je proglašeno čez vso Grčijo obsedno stanje. Četverosporazum je odredil cenzuro za pisma po vsej Grčiji.

Francosko bojišče.

Na francoskem bojišču se še vedno nadaljuje ofenziva angleško-francoskih armad med rekama Ancre in Somme. Dne 6. oktobra so pa začeli Angleži

napadati z veliko silo nemške postojanke tudi na severnem bregu reke Ancre. Iz zbiranja številk angleških čet v sverno-zahodni Flandriji pri mestu Ypern se sklepa, da nameravajo Angleži tudi na tem prostoru napadati nemške postojanke.

Grom in peklo ob Sommi.

Listu „Daily News“ se poroča s fronte ob reki Sommi:

Na najskrajnejšem levem krilu je boj naših čet najtežavnejši. Ako proderejo čez prve nasipe, se pa vselej pojavijo iz podzemeljskih postojank nevarne strojne puške in nemška artilerija strelja iz postojank, ki so deloma utrjene z velikimi železnimi ploščami. Zlasti Guendecourt je bil skrajno močno utrjen. Angleži so imeli tukaj težke izgube, zlasti polki iz Leicestra. Čez 1000 topov je uporabljal sovražnik proti naši fronti in najmanj toliko proti francoski črti. Ker smo tudi mi najmanj isto število topovi spravili v boj, se smelo trdi, da bruha vsak dan ogenj in smrt najmanj čez 4000 topov, od teh tri četrtine noč in dan.

Vse je sestreljeno v grozote polno zmes lesa, kamenja in drugih razbitin. Od časa do časa bruha kar istočasno okrog 1000 topov in ta ogenj salve, kakor se ga imenuje, traja navadno 30—40 minut. Na vsako tako salvo sledi navadno za hip mir. To je pa znamenje za naskok infanterije. Toda v istem hipu otvorijo Nemci naglo streljanje in kmalu nato je videti, kako trčijo v zrak glave naših vojakov. Na celi fronti leži gost dim, skozi katerega prodirajo samo bliski in ognjeni žarki razpokajočih se granat in blisk iz topovskih žrel. Popolnoma nemogoče je, natančneje opisati tak prizor.

Anglija se bo vojskovala do konca.

Iz Londona se poroča:

Načelnik angleškega generalnega štaba, Robertson, se je na nekem zborovanju v Lincolnu dne 4. oktobra izjavil sledeče: Ura še ni napočila. Moramo biti pripravljeni na dolgo trajajočo vojno, ko je konec se še ne more določiti. Naše geslo je: Boj do konca. Anglija je vpeljala splošno vojno dolžnost in treba jo bo tudi vdejaviti. Mnogo smo že storili, in mislim, da bomo v stanu storiti še več. Rabimo sedaj več moštva. Potrebujemo slehernega moža, katerega se le more pogrešati. Naloga vlade je, da se ravna po tem.

Izgube Angležev.

List „Daily Telegraph“ poroča o angleških izgubah:

Meseca julija 7071 častnikov, 52.001 mož, 1. sec. avgusta 4693 častnikov, 123.097 mož; meseca septembra 5403 častnike, 113.780 mož; skupaj 17.167 častnikov in 288.878 mož.

Nova angleška milijonska armada.

Angleška vojna uprava namerava vpoklicati vse oproščene vojake, postaviti zopet 1.000.000 mož, ter jih izvežbati do junija 1917.

Francoske šole zadaj za fronto.

V francoskih krajih zadaj za fronto, kojih prebivalstvo še dosedaj ni moralo zbežati, se nadaljuje šolski pouk, čeprav ga je vojska seveda precej izpremenila. Tako je v kraju Bethune združen poduk za dečke in deklice v enem poslopju. Učitelji in učiteljice tega nevarnega kraja — v Bethune je namreč že padlo več kakor 3000 granat — opravljajo tu svojo učiteljsko službo prostovoljno in so se zavezali, da bodo to storili tudi za časa najhujšega obstreljevanja, dočim je v takem slučaju učencem dano na prosto, se li hočejo udeležiti pouka ali ne. V krajih Bethune, Arras, Soissons in Pont-a-Mousson se je šolarjem čisto natančno zabičalo, kaj morajo storiti v slučaju nujne nevarnosti. Vsak otrok ima na prostoru pred seboj električno svetilko in ve, da mora na določeno znamenje zbežati takoj v klet. Nato se, ako je potrebno, razdeljujejo krinke za kritje obraza proti plinu, o čemer so otroci natančno poučeni vsled rednih vaj, in v kleti, tesno skupaj stisnjeni, čakajo učenci, dokler ni zrak tam zunaj zopet nekoliko „manj debel.“ Če količkaj gre, se s poukom nadaljuje tudi pod zemljo. Dočim se v ogroženih francoskih mestih šolski otroci samo o gotovih prilikah udeležujejo šolskega pouka v kletih, se to redno dogaja v Reimsu, kjer se nahajajo redne „šole v kletih.“ Ker je v mesecu oktobru leta 1914 bil vsled vojnih dogodkov pričetek šolskega pouka onemogočen, je neka iznajdljiva francoska glavica prišla na misel, naj bi se za šolski pouk opremilo kleti, v katerih so shranjevali šampanjce. Prostora je bilo v teh kletih dosti, kajti te kleti so široke do 10 m, dolge pa po več kilometrov, visoke so pa povprečno 3½ m. Tudi niso preveč vlažne, za zrak pa skrbijo odprtine ali okna, ki se nahajajo v določenih razdaljah, drugo od druge. Seveda, prijazne solnčne svetlobe ne more nadomestiti električna razsvetljava, a Francozi so spravili v kleti zelene rastline, na stene pa razobesili podobe francoskih generalov. Razred ločijo od razreda visoke lesene skrinje in veliki sodi, ki segajo do stropa. Ena taka šola v kleti je na pr.

oddaljena komaj 1800 m od prvih francoskih strelskih jarkov. Na napol votlo gromenje topov, ki spremlja šolski pouk, se je že vse, staro in mlado, privadilo.

Angleški pritisk na nepristranske države.

Iz Kodanja se poroča:

Listi prinašajo na vidnih mestih poročilo iz Londona, da je izročila angleška vlada gotovim nepristranskim državam noto, ki zahteva, da se podmorskim čolnom v bodoče v nevtralnih vodah odtegne vsako varstvo mednarodnega prava. Angleži pa imajo v mislih seveda nemške podvodnike.

Srbija izgubila 1 milijon ljudi.

List „Nouvelliste de Lyon“ javlja dne 5. t. m. iz Krfa:

Po uradnih podatkih je izgubila Srbija v sedanji vojski nad en milijon ljudi; torej celo četrtino svojega prebivalstva.

Politične vesti.

Gosposka zbornica za sklicanje drž. zbora in delegacij. Dne 6. t. m. so imele vse tri stranke gosposke zbornice več ur trajajoče posvetovanje, na katerem so se soglasno izrekle za takojšnje sklicanje parlamenta in delegacij. Poroča se, da je bil pred nekaj dnevi zastopnik gosposke zbornice v tej stvari že pri ministrskem predsedniku grofu Stürgkhu, ki pa je sklicanje parlamenta odklonil in se postavil na stališče, da ni načelnik parlamentarne vlade in mu torej popolnoma zadostuje zaupanje krone.

Konferenca socialnih demokratov četverosporazumovih držav. Kakor javlja list „Humanite“, se je stalni odbor francoske socialnodemokratske stranke bavil z vprašanjem sklicanja konference socialnih demokratov četverosporazumovih držav in sklenil, če izjavijo inozemske sekcije, da se strinjajo, da se bo vršila konferenca meseca januarja. Kongres francoskih socialnih demokratov, na katerem naj bi se vršilo posvetovanje o dnevnem redu novega kongresa, je bil določen na dne 24. decembra in naslednje dni.

Prepovedan list. Milanski kardinal nadškof Ferrari je v posebnem pastirskem listu dne 29. septembra zavoljo sramotenja vere prepovedal vojnihuskaški list „Popolo d'Italia“.

Novi japonski ministrski predsednik. Kakor poroča list „Journal“, je general grof Terauchi imenovan za japonskega ministrskega predsednika.

Tedenske novice.

Duhovniške vesti. Za kn.-šk. konzistorijalne svetnike so imenovani prečastiti gosposke kanoniki: dr. Ivan Tomažič, Rudolf Janežič in Alojzij Arzenšek ter prečastiti g. arhidijakon v Konjicah Franc Hraštelj. — Dne 4. t. m. je umrl nagle smrti č. g. Anton Kolar, župnik v St. Ilju pri Velenju. Pogreb je bil dne 6. oktobra. Rajni je bil rojen dne 16. jan. 1863 pri St. Jerneju pri Ločah in dne 25. jul. 1890 v mašnika posvečen. Imel je srčno napako, katera mu je sedaj tako naglo utrgala nit življenja. Bil je pobožen duhovnik, plemenit človek in zvest prijatelj. Svetila mu večna luč!

Proti hujskanju šolskih otrok k naročnemu sovražstvu je napisal šolski vodja Scharrelmann toplo besedo, ki jej pritrdja gotovo vsak blag človek. Piše: „Gotovo je otrok nagnjen k temu, da obožuje junake in da v vsakem zločincu vidi samega vruga. A to prihaja le od tega, ker se srce otroka lahko razvne mlje v ljubezni in sovražstvu in ker mu vendar ne dostaje zrelosti sodbe, tako, da ne more izpoznati, kako tesno sta spojena v vsakem človeku dobro in zlo. Ali, če bi to otroško nagnjenje in slabost hoteli izvajati iz kakega zavestnega hotenja, bi bilo temeljito zgrešeno. Reči bi morali marveč nasprotno: Ravno zato, ker je otrok tako lahko nagnjen, da to, kar ljubi, stavlja v zlat okvir in da naše nasprotnike vidi črnotemne, naj bi bili očetje, matere in učitelji tem previdnejši, da sodbo otroka vodijo in naj ne bi ga še podkrepili v tem priljubljenem mu slikanju v svitlo in v črno. V resnici le otežujemo bodočim rodom iznebitev tega nahujskanega sovražstva proti našim sovražnikom. Kako težko bo trgovcu, tovarnarju, umetniku, učenjaku, po petih ali desetih letih stopiti zopet v zveze z deželami, ki bi nas hotele danes uničiti in proti katerim bi se hotelo danes ogorčati mladino! In vendar se bodo morale vse tiste ni-

ti, ki jih je pretrgala vojna, enkrat zopet na novo spojit. In staršem in učiteljem je danes bolj kakor kdaj v sveto dolžnost, da se spominjajo starega reka iz sv. pisma: „Ljubite svoje sovražnike: Blagoslovljajte njih, ki vas preklinjajo; storite dobro tistim, ki vas sovražijo; molite za tiste, ki vas žalijo in pa preganjajo!“ Kolikor je na nas, moramo čuvati mladino pred vsemi prenapljenimi sodbami in obsodbami! Dajte, da storimo vse, da bodo globlje gledali in da se nauče pravičnejše ceniti prijatelja in sovražnika. To je in ostane najsvetejša dolžnost vzgojevalca! Zastrupljeno čustvovanje v naši mladini bi bilo za narod za stoletja v naprej v največjo škodo, ki nam jo je mogla prinesiti vojna...“

Kap je zadela predsednika ogrske državne zbornice Pavla pl. Beöthy, ki je sedaj v vojaški službi v Lvovu.

Za notarja v Šoštanju je imenovan notarijatski kandidat Jožef Hiris, ki je bil v pisarni mari-borskega notarja Hansa.

Iz justične službe. Za deželnega sodnega svetnika je imenovan dr. Gustav Rostok v Mariboru za Maribor. Za okrajna sodnika sta imenovana dr. J. Premšhak v Marenbergu za Celje in dr. Franc Bytsek v Mariboru za Maribor.

Iz srednješolske službe. Naučno ministrstvo je imenovalo dosežanje suplente na c. kr. samostojnih nemško-slovenskih gimnazijskih zavodih v Celju g. Matijo Heric, Martina Beranič in Franca Mravljak za provizorične gimnazijske učitelje. Vsi ostanejo začasno na svojem mestu.

Ponovno odlikovan Mariborčan. Poročnik H. Verderber, sin tukajšnjega prvega državnega pravdnika, je bil odlikovan z malo in veliko srebrno hrabrostno kolajno in je prišel nedavno v rusko vjetništvo. Sedaj je pa bil vnovič odlikovan s Signum laudis. Tudi njegov brat se je bojeval na ruskem bojišču, kjer je padel junaške smrti za cesarja in domo vino.

Vojakom na bojišče. Poštno ravnateljstvo za Štajersko razglašajo: V zadnjem času se množijo slučajji, da pošiljajo svojci vojakom na bojišče razna jedila, kot grozdje, svež sir, sirovo maslo, pecivo itd., torej predmete, ki se kaj radi pokvarijo, postanejo nezavzorni in se morajo uničiti. Pri tem ima odpošiljatelj nepotrebne stroške, naslovljenec pa nobene koristi. Torej ne pošiljajte takih predmetov vojakom na bojišče. Nadalje je prepovedano pošiljati vojakom na bojišče razne tekočine, kot petrolej, spirit, bencin, in nadalje vžigalce itd. V pismih na vojake, ki so poštnine prosta in kojih teža posameznega komada ne znaša več kakor 100 gramov, ni dovoljeno pošiljati tobak, čokolado, zdravila itd., marveč se smejo pošiljati samo pismena obvestila.

Kolekovanje prošnji za oprostitev od črnovojniške službe. Finančno ravnateljstvo razglašajo, da morajo biti odslej naprej kolekovanje s kolekom po 1 K za vsako polo vse prošnje za oprostitev črnovojnikov od črnovojniške službe.

Pošte sprejemajo deljene dvekranske bankovce. Poštno ravnateljstvo za Štajersko naznanja, da bodo do preklica sprejemali poštni uradi dvekranske papirnate bankovce, raztrgane čez polovico in na 4 štiri dele in sicer brez vsakega odbitka.

Gospodarske novice.

Zrmlje in domači mlini. Na posredovanje kmet-skih poslancev je cesarski namestnik za Štajersko pooblastil okrajna glavarstva, da smejo zopet dati na prosto žrmlje in domače mline in sicer za slučaj, ako se v žrmljah in domačih mlinih zmelje le toliko moke, da ravno zadostuje za domače tekoče potrebščine in ako se teh žrmlj in domačih mlinov vsled krajevnih razmer, zlasti pa, ako so meždni mlini zelo oddaljeni, ne more pogrešati. To velja zlasti za slučaj, ako se melje na žrmljah in domačih mlinih koruza letošnjega pridelka, katere se ne more veliko zmleti, ker se mora sproti posušiti, kar pa seveda v veliki množini ni mogoče. Kjer še pa obstajajo tozadevne težkoče, naj se prizadete osebe obrnejo do okrajnega glavarstva; isto naj storijo tudi tisti kmeti, katerim se je odvzelo preveč žita.

Nove cene za sladkor. Štajersko cesarsko namešništvo je določilo cene za sladkor pri prodaji in sicer: Doklada za sladkor pri prodaji na debelo, torej zvišanje cen, znaša K 2.25 za 100 kg, pri prodaji na drobno pa 6.75 v za 1 kg. Temu primerno so sedaj okrajne politične oblasti izračunale cene za sladkor pri prodaji na drobno in na debelo za posamezne kraje. Te cene stopijo v veljavo z 12. oktobrom, in morajo biti nabite po vseh prodajalnah, kjer se prodaja sladkor in na drugače običajni način. Prestopki zoper to naredbo se kaznujejo z denarno globo do 5000 K ali z zaporom do 6 mesecev.

Vinske tropine. Ker letoš v prav mnogih krajih primanjkuje potrebne krme, naj se vse izrabljene vinske tropine obračajo za krmljenje.

Po čem so letos jabolka? Trgovci na deželi plačujejo kanadske in mašanske po 60 vin. 1 kilogr., ponekod celo po 64 vin., druge vrste pa po 50—56 v. Sadje za jabolčnik stane po 30—40 v kilogram.

Svarilo proti špekulaciji z zemljišči. C. i. kr. poveljnik vojne skupine nadvojvoda Evgen je glede

na dejanske dogodke sklenil, da svari proti brezvestni špekulaciji z zemljišči, ki poizkuša zapeljati kmečko prebivalstvo pod napačno pretezo k prodaji zemljišč, češ, da so zemljišča vsled vojske postala manj vredna. Nasproti takemu nepoštenemu postopanju naj se nastopi z vso srogostjo; moštvo naj se pouči, da vojska vrednosti zemlje in zemljišč ni le ne znižala, marveč da je še vedno višja, od prodaje se zato najodločnejše odsvetuje. Iz pisem ali iz vprašanj vojakov znani slučajji kake nameravane zemljiške špekulacije ali zapeljevanja na prodajo zemljišč se bodo takoj naznanili pristojnemu civilnemu sodišču in istočasno tistemu okrajnemu glavarstvu, kjer leži posestvo. Poljedelsko ministrstvo je glede na navedeno opozorilo c. in kr. poveljnika vojne skupine nadvojvode Evgena opozorilo politične deželne oblasti, da so dolžni zastopniki političnih okrajnih oblasti, ki so odposlani v prometno komisijo zemljišč, da pozorno pazijo na take pojave in da naj v danih slučajih glasujejo proti prodaji.

Namesto groznega in sadnega vina grozdni in sadni sok. V Nemčiji se je posebno sedaj med to veliko vojsko razvila močna struja, ki z vsemi mogočimi sredstvi deluje na to, da bi se dosedanji način sadne uporabe za sadno vino temeljito izpremenil. Iz sadja, pa tudi iz grozdja, naj bi se potom kipenja več ne izdelalo vino, ampak kipenje naj bi se preprečilo in sok užival v svojem naravnem stanju kot mošt. Gotovo je sicer, da se bo vsaj zaenkrat kakor dozdaj, tako tudi poslej ogromna večina sadnega in posebno pa groznega soka predelala v vino. Vendar bi pa bilo želeli, da bi dobra misel našla rodovitna tla. Tudi pri nas bi se bilo treba bolj zanimati za pripravo sadnih sokov, da bi vsaj abstinente imeli kako pristno in naravno pijačo.

Razne novice.

Blazen vojak na strehi. V Velikem Varadinu na Ogrskem se je primeril razburljiv prizor: Vojak Mihajlo Kukulič je zblaznel, zlezal je na streho bolnice in klical: „Kje so Rusi?“ Siromak je imel na glavi kalpak, sicer pa je bil samo v srajci. Prihitele so redarji, gasilci in dimnikarji, vsi, ki bi mogli pomagati, da se spravi vojaka s strehe. Dimnikarji so končno prislonili lestve, zlezli na streho in po težkem, razburljivem lovu blaznika vjeli in ga spravili v bolnico.

Največji bogataš na svetu. Že dosedaj so smatrali Rockefellerja v Ameriki, kojega premoženje se je cenilo na 6 milijard, za najbogatejšega moža na celim svetu. V teku sedanje vojske se je njegovo premoženje še pomnožilo za eno celo tretjino.

450 srbskih volov za Dunaj. Dunajska mestna občina je kupila v Srbiji 450 pitanih volov za prehrano dunajskega mestnega prebivalstva. Meso bodo prodajali 1 kg po 5.40 K, torej razmeroma poceni.

Dopisi.

Maribor. Preteklo soboto je naš mestni magistrat začel izdajati tudi karte za krompir za mestno prebivalstvo, ker se je dognalo, da so si razne osebe nakupovale v Mariboru večje množine krompirja in ga izvažale v druge kraje izven Štajerske, a v Mariboru samem je pa delala preskrba prebivalstva s krompirjem težkoče. Karte za krompir se bodo izdajale na slični način, kakor krušne karte.

Sv. Peter pri Mariboru. Na Vinički gori je umrl dne 6. t. m. posestnik Matija Šnuet. Bil je naš zvest in zaveden pristaš.

Celje. V tukajšnji vojaški bolnišnici je umrl pešec 87. pešpolka Jožef Petek. — Viljem Putan, četovodja in sin tukajšnjega trgovca Lukeža Putan, je bil odlikovan z bronasto hrabrostno kolajno.

KNJIŽEVNE NOVOSTI.

Književno naznanilo. G. šolski ravnatelj Ant. Kosi iz Središča nam piše: Vsem onim prijateljem in ljubiteljem cerkvenega petja, ki me pohvaljujejo, kedaj izide moja naznanjena zbirka blagoslovnih pesmi, sporočam tem potom, da se je oglasilo na moj poziv v časnikih sicer povoljno število naročnikov, toda kljub temu radi tehničnih težav v tiskarnah z delom ne morem na svečlo, deker se ne vrnejo spet redne razmere. Isto velja i za 3. zvezek „Nabožnih ljudskih pesmi“, ki je v rokopisu dogotovljen in tudi že za tisk pripravljen — V Središču, dne 3. oktobra 1916. Anton Kosi, šolski ravnatelj.

Najprimernejša knjiga za vojake. Z dovoljenjem preč. kn.-šk. lavantinskega ordinariata so izšli: „Nedeljski evangeliji s kratko naobračbo zlasti v korist krščanskim vojakom.“ Knjiga vsebuje evangelije vseh nedelj in praznikov cerkvenega leta, povrhu pa še kratko razlago in naobračbo za vojaške razmere. Vojak, ki se ne more udeleževati redne službe božje, naj seže z veseljem po tej knjižici, ki mu bo milo nadomestilo za nedeljsko prerčenje v domačiji in blago hladilo za upa, poguma in tolažbe potrebno dušo. Knjiga obsega v mali žepni obliki 93 strani in stane 25 vin. Vojaki jo dobijo, če to želijo, tudi zaastonj. Naslov za naročila je: Knezoškofijska pisarna v Mariboru. — Ravnotam se dobi tudi knjiga v nemškem jeziku iste vsebine, katero je spisal profesor dr. Slavič. Komad stane 30 vin. Tudi nemško knjigo dobijo vojaki zastonj